

č.

Jméno

Adresa školy

Adresa bydliště

Národní institut dětí a mládeže MŠMT, Sámova 3, 101 00 Praha 10

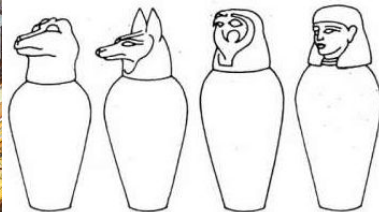
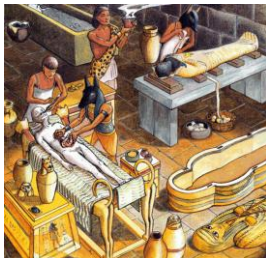
Dějepisná olympiáda

40. ročník – 2010/2011

Zadání úkolů okresního kola – test

Tematické zaměření ročníku: „**Ve zdraví i v nemoci**“ (Od šamana po penicilin)

Úkol č. 1



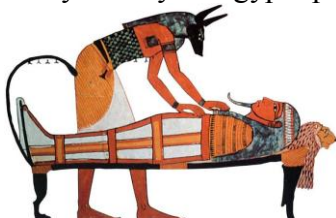
Popiš podle obrázku průběh balzamování.

1. Který z vnitřních orgánů se v těle nechával? _____
2. Jak se nazývají tyto nádoby a k čemu sloužily? _____
3. Co se muselo s tělem udělat před zabalením do obinadel? Uveď alespoň dvě činnosti: 1. _____
2. _____

3 body

Úkol č. 2

Který bůh byl v Egyptě patronem balzamovačů? _____



1 bod

Úkol č. 3

Napiš jméno řeckého boha spánku. _____

Dnešní medicína označuje stav podobný spánku slovem _____

2 body

Úkol č. 4

Kdo jsem? Doplň o mně i další údaje.

*Jsem A.....s, jsem syn boha Apollóna, jsem bůh
l..... Dovedl jsem vyléčit všechny nemoci a dokonce
vracet život mrtvým. Jsem zobrazován jako vousatý muž, který se opírá o
ovinutou Tyto symboly obsahuje i znak českých
.....*

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 5

Dcera boha lékařství je zosobněním zdraví.

Často byla zobrazována na kašnách jako mladá dívka.



Bohyně se jmenovala _____

Napiš pojem z oblasti zdravotnictví, který je od jejího jména
odvozen _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 6

Zakroužkuj správnou odpověď.

Lékaři v Římě využívali znalostí Etrusků a Řeků.

ANO – NE

Nejvýznamnějším římským lékařem 2. století n.l. byl Galén.

ANO – NE

Podle Galéna byly srdce, játra a mozek hlavní orgány těla.

ANO – NE

3 body	
--------	--

Úkol č. 7

Doplň do přísahy slova, která v ní chybějí.

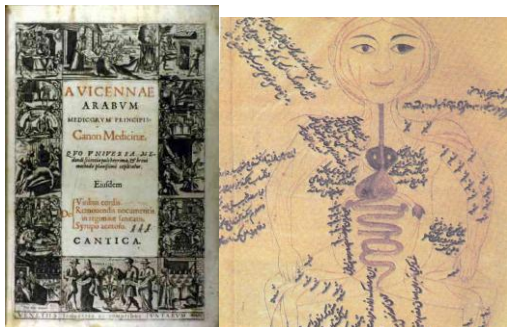
*Přisáhám a volám všechny bohy a bohyně za svědky, že budu tuto smlouvu a přísahu dle
svých možností a dle svého svědomí dodržovat. úkony budu konat v zájmu a ve
prospěch, dle svých schopností a svého úsudku. Vystřihám se všeho, co by
bylo ke škodě a co by nebylo správné. Nepodám nikomu, ani kdyby mne o to
kdokoli požádal a nikomu také nebudu radit Cokoli, co při i mimo
svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám
v tajnosti.*

Podle koho je přísaha pojmenována? _____

Ve které zemi vznikla? _____

7 bodů	
--------	--

Úkol č. 8



Napiš jméno národa, který vytvořil „učebnici“, z níž je tento obrázek? _____

Jak se nazývá lékařský obor o stavbě lidského těla, který mohli budoucí lékaři z této knihy studovat?

Autorem díla je lékař perského původu, který je považován za otce moderní medicíny.

Zakroužkujte jméno autora: *Hárún ar Rašíd; Ibn Síná; Ibn Al-Baithar*

Napiš název díla: _____

Ve kterém století toto dílo vzniklo: _____

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 9



Jak řešili lidé ve středověkých městech problém s domácím odpadem?

1 bod	
-------	--

Úkol č. 10

O nemocné se od středověku staraly také církevní řády. Špitály zakládal např.:

řád n _____ r _____

řád m _____ r _____

řád k _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 11

Jak se jmenoval český král, který zemřel v pouhých 17 letech na leukémii? _____

Kdo byl po dlouhou dobu „obviňován“ z jeho náhlé smrti? _____

Ve kterém století byla příčina jeho smrti objasněna? _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 12

Specializovaným místem pro péči o čistotu těla lidí ve středověku byly lázně, které plnily i jiné funkce. Napiš některé z těchto funkcí (pomohou ti uvedené přesmyčky).

Prováděly se drobné _____ R U R K É C H I G I C R O K Y Z Á K

Bradýři _____ a _____ L I I L H O a A L I Ř Í H S T

Lázně byly místem _____ S K É Č E N H O L E S P O K Á S E T N Í V Á

Který z českých panovníků měl erb podobný cechu lazebníků? _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 13

Dopiš názvy středověkých profesí.

a) Lékaři si zpočátku vyráběli léky sami. Postupně se vytvořila profese lékárníků, čili

b) O lázně, hygienu a vzhled lidí se starali _____

c) Zejména na venkově, kde byl nedostatek lékařů, se trháním zubů zabývali

3 body	
--------	--

Úkol č. 14



Kdy se lékaři takto oblékali?

Co obsahovala maska na obličeji?

Proti čemu měla chránit?

3 body	
--------	--

Úkol č. 15

O jakých nemocech se píše? Napiš jejich názvy.

Tato smrtelná nemoc postihovala obyvatele všech evropských měst. V Praze (koncem 19. st.) ve vodovodu tekla vltavská voda. Lidé si nedali říct a pili ji, omývali si v ní zeleninu, lili ji do mléka apod.

Název nemoci: (t) _____

Nejobávanější a nejzoubnější nemoc středověku se rozšířila ve 14. století z korábů přivážejících zboží z Východu. Ve městech zemřela asi 1/3 obyvatel, někde vymřely celé vesnice.

Název nemoci: _____

Jak byla v tehdejší době nazývána? _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 16

Jaké léčebné metody jsou znázorněny na obrázcích?

a)

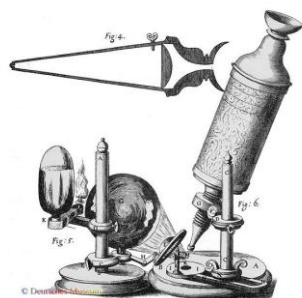


b)



2 body	
--------	--

Úkol č. 17



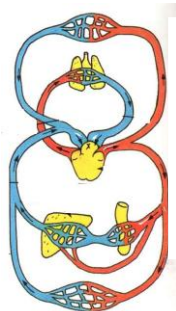
V roce 1665 spatřil světlo světa tento vynález.

Který předmět je tu vyobrazen? _____

Kdo ho sestrojil? _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 18



Který objev znázorňuje tento obrázek? _____

Ve kterém století k objevu došlo? _____

Napiš jméno objevitele. _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 19

Válečné konflikty moderní doby se vyznačují velkým počtem obětí. Po krvavé bitvě v roce 1859 u Solferina byla založena organizace, která měla za úkol pomáhat zraněným a postiženým válkou.

Napiš název této organizace. _____

Napiš rok založení této organizace. _____

Napiš název státu, jehož vlajka byla předlohou pro znak této organizace. _____

Jaké ocenění získal v roce 1901 její zakladatel Jean Henri Dunant? _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 20

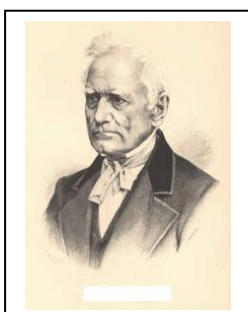
Proti které nemoci bylo poprvé použito očkování? _____

Kdo se o jeho objev zasloužil? _____

Ve kterém století to bylo? _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 21



Doplň příjmení významného českého vědce: J. E. _____

Podtrhni, k čemu se váže jeho objev.

postupy při trepanaci lebky

význam buňky pro stavbu organismů















zákony dědičnosti

2 body	
--------	--

Úkol č. 22

Známý brněnský mnich křížil sazenice _____. Pozoroval například zbarvení květů rostlin a velikost plodů. Pokusy matematicky propočítal a tím zformuloval zákony _____. Jak se mnich jmenoval? _____

Ve kterém století žil? _____. Která univerzita u nás nese jeho jméno a kde se nachází? _____

semeno		květ	lusk		stonek	
tvář	dělohy	barva	tvář	barva	umístění	velikost
						
šedý & kulatý	žluté	bílá	plný	žlutý	lusk a květ podél stonku	dlouhý
						
bílý & svrasklý	zelené	fialová	příškrčený	zelený	koncové lusky, vrcholový květ	krátký
1	2	3	4	5	6	7

5 bodů

Úkol č. 23

Které zdravotní obtíže trápily:

- Bedřicha Smetanu i Ludvíka van Beethovena _____
- Jana Lucemburského i Jana Žižku _____
- císaře Claudia i Vaška z Prodané nevěsty _____

3 body

Úkol č. 24

Ze které knihy je tato ilustrace?

Kdo knihu napsal?

Kdo ji přeložil do češtiny?

Kdo ji u nás jako první vytiskl a vydal?



4 body

Úkol č. 25

Utvoř správné dvojice – k číslu přiřaď správné písmeno.

1. Alexander Fleming		a) hygienické zásady, jak potlačit epidemii horečky omladnic v nemocnicích
2. Robert Koch		b) vakcíny proti sněti slezinné a vzteklině
3. Louis Pasteur		c) penicilin
4. Ignác Filip Semmelweis		d) původce tuberkulózy a cholery

4 body

Úkol č. 26

Při diagnóze vnitřních zranění pomáhá lékařům přístroj, který vysílá očím neviditelné paprsky, jež prochází tělem pacienta a jsou poté zachycovány na fotografickou desku. Tyto paprsky byly nejprve nazvány „paprsky X“, aby posléze dostaly název po svém objeviteli. Napište jméno tohoto muže a rok, kdy byly paprsky objeveny.

objevitel _____ rok _____

2 body	
--------	--

Úkol č. 27

Lékařský výzkum má za úkol pomáhat lidem. Muž na obrázku (1911-1979) je ale příkladem zvrácené formy lékařského bádání, která za sebou nechává mnoho mrtvých obětí. Mezi jeho „pacienty“ se mu říkalo „Anděl smrti“. Napište jeho jméno a tábor, kde nejdéle působil jako „lékař“.

Jméno _____

Koncentrační tábor _____



2 body	
--------	--

Úkol č. 28

Slavné osobnosti a lázně

Utvoř správné dvojice, tj. zařaď jména osob do tabulky:

Johann Wolfgang Goethe; Metternich; Petr I.; Vincenz Priessnitz; Marie Curie-Sklodovská

Karlovy Vary	
Mariánské Lázně	
Jeseník	
Kynžvart	
Jáchymov	

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 29

. . . Na dveře jeho ordinace zaklepala prostá Alasanka. Všechny peníze obětovala na cestu. Jejího jediného syna pokousal vzteklý pes. . . . Učenec se po velikém vnitřním zápase rozhodl sérum vyzkoušet . . .

Napiš jméno a národnost vědce. _____

Ve kterém století se příběh odehrál? _____

Proti které nemoci vědec objevil sérum? _____

Jméno tohoto vědce je obsaženo i ve slově, které označuje snížení počtu mikroorganismů v potravinách zahříváním na teploty pod 100 °C. Jak se tento proces nazývá? _____

Uveď příklad potraviny, která je takto upravována. _____

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 30

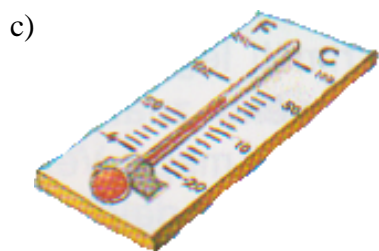
Pozorně si prohlédni obrázky a doplň údaje do grafického přehledu.



r. 1540 - použití _____ končetin



r.1593 - G. Galilei - první termoskop čili _____



r. 1718 – Fahrenheit

r. 1730 – Reomirus

r. 1742 - Celsius

→ = _____ pro teploměr

3 body	
--------	--

Úkol č. 31

Albert Schweitzer byl významný teolog a lékař.

V roce 1913 se rozhodl odjet do _____, kde z vlastních prostředků vybudoval _____ a financoval i její provoz. Roku 1952 dostal Nobelovu cenu za _____

3 body	
--------	--

Celkem: 100 bodů

Národní institut dětí a mládeže MŠMT, Sámova 3, 101 00 Praha 10

Dějepisná olympiáda

40. ročník – 2010/2011

Řešení úkolů okresního kola - test

Tematické zaměření ročníku: „**Ve zdraví i v nemoci**“ (Od šamana po penicilin)

Úkol č. 1

1. srdce
2. kanopy – k ukládání vnitřních orgánů
3. potřít aromatickými látkami a obalit v soli (pryskyřice, palmové víno, slabá vrstva sádry u obinadel..) 3 body

Úkol č. 2

Anubis (=Anup) 1 bod

Úkol č. 3

Hypnos; hypnóza 2 body

Úkol č. 4

Asklépios; lékařství; hůl; hadem; lékáren 5 bodů

Úkol č. 5

Hygie; hygiena 2 body

Úkol č. 6

ANO; ANO; ANO 3 body

Úkol č. 7

Přisahám a volám všechny bohy a bohyně za svědky, že budu tuto smlouvu a přísahu dle svých možností a dle svého svědomí dodržovat. Lékařské úkony budu konat v zájmu a ve prospěch nemocného, dle svých schopností a svého úsudku. Vystříhám se všeho, co by bylo ke škodě a co by nebylo správné. Nepodám nikomu smrtící prostředek (=jed), ani kdyby mne o to kdokoli požádal a nikomu také nebudu radit jak zemřít. Cokoli, co při léčbě i mimo svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám v tajnosti.

Hippokrates; v Řecku 7 bodů

Úkol č. 8

Arabové; anatomie; Ibn Sína; Kánon medicíny – lékařství; 11. stol. 5 bodů

Úkol č. 9

Vylévali a vyhazovali odpad na ulici. 1 bod

Úkol č. 10

řád německých rytířů; řád maltézských rytířů; řád křížovníků 3 body

Úkol č. 11

Ladislav Pohrobek; Jiří z Poděbrad; 20. Století 3 body

Úkol č. 12 chirurgické zákroky; holili a stříhali; společenského setkávání; Václav IV.	4 body
Úkol č. 13 apatykářů; lazebníci; kováři	3 body
Úkol č. 14 v době morových epidemií; např. „vonný filtr“ z bylin; před nákazou a zápachem v době moru	3 body
Úkol č. 15 tyfus; mor (hlízový); černá smrt	3 body
Úkol č. 16 přikládání baněk; pouštění žilou	2 body
Úkol č. 17 mikroskop; Robert Hooke	2 body
Úkol č. 18 krevní oběh; 17. století (1616 - 28); William Harvey	3 body
Úkol č. 19 (Mezinárodní) Červený kříž; 1863; Švýcarsko; získal první Nobelovu cenu míru (v roce 1901)	4 body
Úkol č. 20 pravé neštovice; Edward Jenner; 18. století (= 1796)	3 body
Úkol č. 21 J. E. Purkyně; význam buňky pro stavbu organismů	2 body
Úkol č. 22 hrachu; dědičnosti; (Johan Gregor) Mendel; 19. století; Mendelova /zemědělská a lesnická/ univerzita v Brně	5 bodů
Úkol č. 23 a) hluchota b) slepota c) koktavost	3 body
Úkol č. 24 herbář (Bylinář); Mattioli; Tadeáš Hájek z Hájku, Jiří Melantrich	4 body
Úkol č. 25 1c; 2d; 3b; 4a	4 body
Úkol č. 26 Wilhelm Konrad Roentgen/Röntgen; 1895	2 body

Úkol č. 27

Joseph Mengele; Osvětim/Auschwitz/Březinka/ Birkenau

2 body

Úkol č. 28

Karlovy Vary	Petr I.
Mariánské Lázně	J. W. Goethe
Jeseník	Vincenz Priessnitz
Kynžvart	Metternich
Jáchymov	Marie Curie-Sklodovská

5 bodů

Úkol č. 29

Louis Pasteur, Francouz; 19. století; sérum proti vzteklině; pasterizace; např. mléko

5 bodů

Úkol č. 30

umělých; teploměr; stupnice pro teploměr

3 body

Úkol č. 31

(rovníkové) Afriky; nemocnici; mír

3 body

Celkem : 100 bodů**60 % = 60 bodů**

Soutěžní úkoly vytvořili členové Ústřední komise Dějepisné olympiády: Mgr. Václava Korcová, PaedDr. Milena Sedlmayerová, Mgr. Danuše Ševčíková, PhDr. Iva Červenková, Mgr. Josef Vávra, Mgr. Lenka Broklová, Mgr. Helena Řehouňková, spolupracovali: Mgr. Irena Náprstková, tajemnice soutěže PaedDr. Eva Schneiderová.

Poznámka: V řešení jsou odpovědi uvedeny na základě použité doporučené literatury, pokud soutěžící uvedou jinou odpověď, kterou lze rovněž považovat za správnou (na základě jiné literatury), záleží na erudovanosti členů komise, jaké hodnocení si stanoví.